

ՎԱՐՂԱՆԱՆՑ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

«Գիտակցուած մահը անմահութիւն է,
չգիտցուած մահը մահ է»
Եղիշէ

Թուականներ կան պատմութեան մէջ, որոնք իրենց անջնջելի կնիքը կը ձգեն այդ ժողովուրդի հոգեբանութեան վրայ: Այդ թուականներէն մին է Վարդանանց հերոսամարտը, որ 451 թուին, կարեւոր դարձակէտ մը եղաւ հայոց պատմութեան մէջ:

Հինգերորդ դարու կիսուն, Վարդանանց հերոսամարտը պայքարն էր հայ ժողովուրդին ընդդէմ պարսիկ աշխարհակալութեան, որ կը ծրագրէր իրեն հպատակ ազգերը, ընդ որս են հայերը, կրօնափոխ ընելով, ձուլել գտնոնք պարսիկ ազգին մէջ:

Վարդանանց պատերազմը ազգային ահեղ գոյամարտ մըն էր, ուր պիտի վնուէր հայ ազգին նակատագիրը:

Հայ գրերու գիտով, քրիստոնէութիւնը հայացած էր Հայաստանի մէջ եւ ուժեղ արմատներ նետած էր: Հայ եկեղեցին հզօր հոգեւոր բարոյական ուժ մըն էր, որուն տկարացումը պիտի տկարացնէր նաեւ հայ ժողովուրդի գոյատեւելու թափը: Յագկերտ Բ. քրիստոնէութիւնը խափանելով, պիտի հետապնդէր հայ ազգին ձուլումը պարսիկ ազգին մէջ: Հայ ազգը կը գգար ահաւոր վտանգը որ կը սպառնար իր գոյութեան: Հայ ազգի արի որդիները, գլխաւորութեամբ ֆաջարի Վարդանի, ընտրեցին «Գիտակցուած մահը» քան ազգութեան թափումը:

Վարդանանց մարտիկները, չփնտռեցին ոչ նիւթական շահ, փառք կամ անցաւոր տիտղոսներ, այլ անոնք մարտիրոսացան, հայ ժողովուրդի գոյատեւման խորանին առջեւ: Թէեւ ռազմականօրէն պարտուեցանք, սակայն տարինք բարոյական աննուանելի յաղթանակ մը, որ պահեց մեր գոյութիւնը մինչեւ օրերս:

Այս բարոյական յաղթանակն էր, որ եղաւ հայ ժողովուրդի հոգեւոր բարոյական դրամագլուխը եւ զէնքը, ամէն անգամ որ, հայ ժողովուրդի գոյութիւնը վտանգի տակ էր:

Վարդանանց աննուան ոգին, մեզ գօտապնդեց, ֆաջալերեց եւ առաջնորդեց յաղթանակներու: Արցախի ազատագրական հերոսական պայքարը, Վարդանանց հերոսամարտի վերյառնումն է: Հայ ժողովուրդի պատմութիւնը չեղաւ դիւրանցանելի սարահարթ մը, այլ փոթորկալից ելեւէջներով լեցուն գոյապայքար մը: Յագկերտներ միշտ եղան հայոց պատմութեան մէջ, բայց բռնի ուժը միշտ չէ որ յաղթանակով պսակուեցաւ, այլ բարոյական ուժը, կորովը, ան է որ պահեց հայ ժողովուրդը այդ նակատագրական պահերուն եւ երաշխիք մը եղաւ մինչեւ մեր օրերը իր գոյատեւումին:

Դարերու ընթացքին, շատ մը ազգութիւններ անհետացան պատմութեան թատերաբմէն, որովհետեւ հակառակ իրենց հզօր տնտեսական եւ ռազմական ուժին, գուրկ էին հոգեւոր բարոյական դրամագլուխէ, եւ այդ եղաւ իրենց անկման պատճառը:

Վարդանանց հերոսամարտը եղաւ հայ ժողովուրդի ներքին անառիկ բերդը, որ պահեց հայ ժողովուրդը ապահով եւ ուժեղ: Վարդանանց հերոսամարտը ինքնաբոլիս ընթատութիւնն է ընդդէմ խօսքի եւ կրօնքի ազատութիւնը ճնշելու ձեռնարկած բռնակալութեան: Հայ ժողովուրդը երբեք չընդունեց Վասակներու «խոհեմ», «հեռատես» ֆաղափականութիւնը, անոր մէջ տեսնելով իր պարտութիւնը եւ անհետացումը:

Վարդանանց հերոսամարտը, դարերու երկայնփին, ոգեւոյից հայ ժողովուրդը ազգասիրութեամբ, եկեղեցասիրութեամբ եւ ազատասիրութեամբ: Յագկերտ Բ., հակառակ իր հօր ռազմական ուժին, չկրցաւ հայ ժողովուրդի հոգիէն ջնջել ֆրիստոնէութիւնը եւ ազատասիրութիւնը: Իր յաղթանակը ժամանակաւոր էր, որովհետեւ ան չէր հիմնուած զօրաւոր քարոյական եւ հոգեւոր

հիմերու վրայ: Ամէն տարի, կը տօնախմբենք Վարդանանց հերոսամարտի անձնագոհ նահատակներու յիշատակը, անոնք դարձած են խորհրդանիշը եւ ներշնչարանը անթիւ սերունդներու:

Թող ամբեռ մնայ, Վարդանանց նուիրեալ փառամարտիկներու սրբազան յիշատակը. ամէն:

ԱՆՈՒՇԱԽԱՆ Ծ. ՎՐԴ. ԶԳԱՆԵԱՆ

ԽԱԶԸ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անոնք՝ որ կը կարծեն՝ թէ Քրիստոնէութեան մէջ հանգստաւետ ու խաղաղ կեանք մը պիտի գտնեն, աշխարհի հոգերէն ու նեղութիւններէն ազատ, ամենամեծ սխալը կը գործեն:

Կա՞յ արդեօք՝ ֆրիստոնեայ մը, որ մտածէ եւ ըսէ նման աննշտութիւն մը:

Յիսուսի կարճատեւ կեանքին ու գործունէութեան մասին հրատարակուած քիւրաւոր հատորներու մէջ չենք կարդացած տող մը, ուր գրուած ըլլայ, թէ ֆրիստոնեայ հաւատացեալները, խաչեալ եւ յարուցեալ Փրկչին մօտ պիտի գտնեն երկրային բարիքներով ու երանութիւններով գեղուն՝ ուրախ ու անխռով կեանք մը:

Քրիստոս ինքը՝ ոչ մէկ ժամանակ եւ ոչ մէկ առիթով չ'ոգեւորեց իր հետեւորդները դիւրին ու դուրեկան խոստումներով:

Զկանչեց զանոնք տօնախմբութիւններու, խրախնամներու եւ հոգեսպառ վայելքներու:

Զպարգեց անոնց կեանքին առջեւ, մեծ յաջողութիւններու եւ փառահեղ յաղթանակներու գեղաճաճանչ հորիզոնները:

Բացայայտօրէն ըսաւ, անոնք որ հաւատարմութեամբ կը փախն իր ճանապարհէն, պատրաստ պէտք է ըլլան

յոգնատանջ պարտականութիւններ ստանձնելու, արիւնոտ պայքարներ մղելու եւ հոգեկան բարձրագոյն պատնէշներու վրայ գոհելու եւ գոհուելու:

Եւ Յիսուս տուաւ առաջին գերազանց օրինակը անձնուրացութեան եւ դիւցազնական գոհողութեան:

Իր անձնագոհողութիւնը սկսաւ ծնունդէն ու տեւեց մինչեւ իր երկրային ուղեւորութեան վախճանը:

Զոհողութիւն մը, որ աստուածային շողարձակում տուաւ Գողգոթայի արիւնաներկ բլուրին վրայ իր մարդկային կերպարին:

Զոհողութիւն մը, որ բացաւ մարդը մեծութեան եւ յաւերժութեան տանող լուսաճաճանչ ճանապարհը:

Խաչը բերաւ յարութիւնը, խաչէն ծնաւ անմահութիւնը եւ խաչը դարձաւ յաւերժալոյս յաղթութիւններու խորհրդանիշը:

Շատեր կ'ուզեն յարութիւնը, կ'ուզեն սակայն՝ առանց խաչի գոհողութեան: Կ'ուզեն փրկութիւնը՝ բայց Փրկչը չեն ուզեր:

Եւ շատ շատեր կը գտնեն խաչը՝ առանց սակայն յարութեան:

Յիսուս օրինակելի հեգութեամբ,